

Байыр Мадырович Анай-оол Би-Хем районуң амырлар хандырылга комбинатының ыяш дилер цегиник амырлары. Ол коллективте мурнакчыларның бирээзи, коммунисттик күш-ажылдың шалыпчысы, ленинчи юбилей медалының болгаш «1973 чылда социалисттик чарыштын тилекчизи» деп хөрөм демдээнин эдилекчизи. Ол ай санында планын 120—130 хуу күүсөп турар.

ЧУРУНТА: Б. М. АНАЙ-ООЛ. А. МОНГУШТУҢ ФОТОСУ.

Барын-Хемчик районуң ажил-ишчилери СЭКП-нин XIV съезидиниң төөгүдүгү шийитилерин амырларга боттандырышпаша, Коммунисттик партиянын болган Совет чакытын ленинчи иштики база даштык коммунисттик бүтү тала-биле күчүлүгүнү көрүп, анаа улам кой-аът кирген. Ичингаш олар тоску беш чылдын шийитилерин дөрткү чылдын планын даалгаларын күүсөдүгү эрестиг ажилдап турар. Ол ишкеш Совет Тываның 30 чыл өө чоокшудан туудум, анаа бүтү талады белектер ажилдары улам калбарган.

Барын-Хемчик районуң ажил-ишчилери СЭКП-нин XIV съезидиниң төөгүдүгү шийитилерин амырларга боттандырышпаша, Коммунисттик партиянын болган Совет чакытын ленинчи иштики база даштык коммунисттик бүтү тала-биле күчүлүгүнү көрүп, анаа улам кой-аът кирген. Ичингаш олар тоску беш чылдын шийитилерин дөрткү чылдын планын даалгаларын күүсөдүгү эрестиг ажилдап турар. Ол ишкеш Совет Тываның 30 чыл өө чоокшудан туудум, анаа бүтү талады белектер ажилдары улам калбарган.

ДЕМНИГ БАЗЫМ

Ол ишкеш районуң улетпур, тууду, транспорт, садыг органдарына база багай эвес ажилдап турар. Терөөн чурт планын амыр 1285 тонна эи өкү сөрүттү даг-дугу, 51 муң туубууну алган. Эи өкү көргүзүлгөн «Тыва даг-дугу» комбинатын. Кызыл-Мажалыктын туубу заводуну, районун болгаш өскө-даа улетпур бугуруга черлерини коллективтери чедип алгылаан. Партиянын, партия органдарына амырлар социалисттик чарыштын күүсөдүгү эрестиг ажилдап турар. Ол ишкеш Совет Тываның 30 чыл өө чоокшудан туудум, анаа бүтү талады белектер ажилдары улам калбарган.

ДЕМНИГ БАЗЫМ

Ол ишкеш районуң улетпур, тууду, транспорт, садыг органдарына база багай эвес ажилдап турар. Терөөн чурт планын амыр 1285 тонна эи өкү сөрүттү даг-дугу, 51 муң туубууну алган. Эи өкү көргүзүлгөн «Тыва даг-дугу» комбинатын. Кызыл-Мажалыктын туубу заводуну, районун болгаш өскө-даа улетпур бугуруга черлерини коллективтери чедип алгылаан. Партиянын, партия органдарына амырлар социалисттик чарыштын күүсөдүгү эрестиг ажилдап турар. Ол ишкеш Совет Тываның 30 чыл өө чоокшудан туудум, анаа бүтү талады белектер ажилдары улам калбарган.

ТЫВАДА ТӨӨГҮ ЭРТЕМИ

Совет төөгү эртеми советтү чыгарда улуугу чедишчилерин чедип алган. Ол чедишчилер СЭКП-нин төөртенит ажил-чорудууларын өскө-биле, «Нитилеи эртерини улам шлай жеткээр болгаш коммунисттик тургузушкунуңа оларын ролон бөдөр талаан-биле хемчеглер дугайында» СЭКП ТК-нын 1967 чылда чыгарган доктаамал-биле ханы холбошкан. СЭКП төөгүсүнүн, ССРЭ төөгүсүнүн талаан-биле кол-коо ажилдап тургустунган. Эви-дегенден болгаш автономия республикаларын төөгүлүгүнүн улау отрим ССРЭ улустарын төөгүсүн өрөөни дөң талаан-биле чедишчилер ажилдап турар. Бүтү республикаларын, эдөөн хөй крайларын болгаш областтарын партия органдарынын төөгүсүнүн талаан-биле ажилдарын парван үндүргөн. Сибириниң төөгүсүнүн угуянда беш төмүт номуну 1968—1969 чылдарда чырыкче угенин — совет төөгү эртемине көсүк болушунуң болган. Ол ном бо чылдын күрүнө шийитиле-биле демделеттерин.

Совет төөгү эртеми советтү чыгарда улуугу чедишчилерин чедип алган. Ол чедишчилер СЭКП-нин төөртенит ажил-чорудууларын өскө-биле, «Нитилеи эртерини улам шлай жеткээр болгаш коммунисттик тургузушкунуңа оларын ролон бөдөр талаан-биле хемчеглер дугайында» СЭКП ТК-нын 1967 чылда чыгарган доктаамал-биле ханы холбошкан. СЭКП төөгүсүнүн, ССРЭ төөгүсүнүн талаан-биле кол-коо ажилдап тургустунган. Эви-дегенден болгаш автономия республикаларын төөгүлүгүнүн улау отрим ССРЭ улустарын төөгүсүн өрөөни дөң талаан-биле чедишчилер ажилдап турар. Бүтү республикаларын, эдөөн хөй крайларын болгаш областтарын партия органдарынын төөгүсүнүн талаан-биле ажилдарын парван үндүргөн. Сибириниң төөгүсүнүн угуянда беш төмүт номуну 1968—1969 чылдарда чырыкче угенин — совет төөгү эртемине көсүк болушунуң болган. Ол ном бо чылдын күрүнө шийитиле-биле демделеттерин.

ПЛАНЫНАЖЫРГАН «ШЫНГА» ХАРЫ

«Шыныг» болгаш райондук бригадалык кыргылаа пункттарында кылган «Арттың дөңө», а байдалы өскө деп эгеми каттышкан үчүдү шөө 4-те парлаттыган. Каа-Хем районуң «Тылекте» колхозуңуң баштар чериниң дарганың ораалкычы

М. Мусухиниң ол чүгүге хамарышты биске диматканы: Хөй кыргылаада илестирген четиштерин дарый кайлаар дээш колхоз баштар чери болунар-ла хемчегери алган. Кыргылаада алектарың 10 хачы болгаш 15 киж ил хал хачына-биле кыргып турар. Кыргыкчылар арзында социалисттик чарыштын түнелин 5 хонгаш-ла түнел, тилекчелериниң шийитилерин мактан турар. Кыргылааның эгинден бээр 4700 хөй, өшкүнү кыргаш күрүнеге 11,7 тонна дүктү дужаган ийке, баштайгы чарыштын түнелин 5 хонгаш-ла түнел, тилекчелериниң шийитилерин мактан турар.

«Тыва» совхозун ажил-ишчилери болгаш специалисттери тоску беш чылдын тодаралыктың дөрткү чылдын планын даалгалары, социалисттик хуууларын амыр күүсөдүгү дээш күженишкениң ажилдап келген.

Совхозтун бүтү-ле бугуруга участоттарында 317 киж чарышта лаара тутунган. Оларын 213-ү чарыштын дээди хевирин — күш-ажылды — коммунисттик баш-биле көрүп дээш шийитиле киркип, бугуруту малшыгы ажилдап турарлар. Чарыштын түнелерин партия, профивеле органдарынын, бугуруга коллективтериниң хурадаларына доктаамал чугулашпаш, анаа четиштерин илеретип, чаа сорулгаларын салып турар. Оон улам ичинде совхоз чаксы тарылганы өй-шанда белик агротехниктиң дөңөнге эрткирип, бугуру тармак хуууларынын планын күүсөткен. Малдын чап төлүн камгалап алдырыга мурнакчыларын салып чыл, санында көптөп турар. Оларын арзында хөйжү-

Чайлагларда, хонаштарда...

ОДАР-БЕЛЧИРНИ КАЛБАРТЫР

Би-Хем районуң ажил-ишчилериниң хөй-хөй малчыларын чыгарып үнгүлөй бергенер. Санаашкылар баулаар алдыга, «Шыныг» «Саян», «Шыныг» совхозтар олар-белчир-биле эки хандырылган болуп турар. А «Өк» совхозта бо талаан-биле байла багай. Инда шээр малдын олар-биле хандырылган 31 хуу, боа малдын — 25 хуу, а чылмыны шүттү чөк болуп турар. Ол дээрле малды эки олардын болуп черлерин көргүзүлгөн-дир.

Байлаа ишкеш болганда чүгө ол совхозтун энес, а райондук департаменттиң элдер-белчирини өкүмдиги, оон камгалагы ажилдары өргөкчү туралар. Ичингаш моон мурнакчы сугат чогунап ажилдап турган черлерин ажилдарын пландап турар.

Чайлагларда минералдык чөмөри, дүстү, концентратты сөөртүп чедири турар. А ийке мал чыгы оларгаже багда-ла үнөчүвү. Белик черлерин олардын амыр, мангыла Бай-Кол шынаадына, Биледик багына, Хугте, Севиеге ам

3,5 муң боа мал чайлаглап турар. «Өк» совхозтун дөрт кодан хөй «Саян» совхозтун чайлагларында барган. Кыргылаа доостуру билек өдө 7 кодан көжүп «чоруду».

ШАПТЫКТЫГ АПАРГАН

Бо тодаралыкчы чыда Овур районуң «Торгалыг» совхозу 45740 амыр шээр, боа болгаш чыгы малды чайлаглап, семирти калары турар. Совхоз чайлаглаашкынын организацион эртерип талаан-биле тусеай комиссияны түргүткен. Ол комиссиянын ажил планы баулаар кайы бригада, кодан кааа чайлагларын, кажан хонаш солу керекти тодаргайлап каан.

Чайлаглаашкын август 20-ге чеди ургудулар. Бригадаларын хөйжүлгөү кааа чайлагларын баа-ла дугуругү каанга. Амыр уде малчыларын тайгаларже, семирт өштү черлерге көшкөй берилген. Ичингаш оларын хандырылганы, салырын удуруткучуларын талаан-биле көргүскөн дуза хандыгы? Бо талаан-биле элөөн четиштер бар. Кайла-лаа малчылар чурттаар чандарлар туттунаан. Майгыт-бир-биле хандырыла багай. Илангы эки оларды, чөкчөмүштор Торгалыгын Ак-Хем, Соругулу-Амыр, Кекек-Неш ишкеш машина барбас, атыгы көжөр черлерге ишкеш чандарын туупу малчыларын майгылар-биле хандырып тургаа. Ону ичкөөр кылырын Торгалыг салырын эргелекчи Донгак Кичөө-оолдун организациондун турары айткен.

Салбырын удуруткучуларын талаан-биле хандырылганы хонгашкан малчылар чылды-на Торгалыг багынын эки өштүгү тайгаларыңче үнөмөй, өшт-сиген чөк черлерге сыммарлашпаш алгаш чайлаар чоруктар кайы хөй. Оон улам-инчан мал шоолу семирт-вес, күш-деңгел албас болулаар.

Ам дүк кыргылаашкын дугайында каш эсе. Баштай хөйну тайгалан сүтүн кыргылар дөң. Оон таанымча чөгүп бадырмаалааша, Чоа бригадаларын хөйжүлгөү каанга пункттуу тууду бээр деп шийитилген. Ичингаш-ла Саргы-Хөңе турар дөң оо пункттуу добуз чаалап, ам сөксөдүн каан. Ам совхоз төвүнде эрчи пунктта кыргып турар. Ол чорук малдын чайлаглаашкыныгына шийитип турар.

ЧАПЛАГЖЕ ОРУК

Час-Алырны хеминиң үн-нарында өшт-сигенни, чөкчөмүштор үнгенин барган киж доран-на эскерип каар. Анаа Овур районуң «Кызыл туку» колхозунун боа мал чандары чыгарыла. Сарлык чандарыңа, Саяа Бадын-оол мында чайлаглап чөк берген. Боа малды семиртин, ба-

дарыны Час-Алыр дыла-ла таарымчалыг чер. Шокар-Тайгага моон мурнууда чыдарда орук-чиринти бергенден канды-лаа мал чайлаглаптайн турган. Чоокта чаа оон ортун аптап, арылган. Ам олап машиа-даа чөрүп турар. Орукту Оор-

данын Час-Алыр дыла-ла таарымчалыг чер. Шокар-Тайгага моон мурнууда чыдарда орук-чиринти бергенден канды-лаа мал чайлаглаптайн турган. Чоокта чаа оон ортун аптап, арылган. Ам олап машиа-даа чөрүп турар. Орукту Оор-

данын Час-Алыр дыла-ла таарымчалыг чер. Шокар-Тайгага моон мурнууда чыдарда орук-чиринти бергенден канды-лаа мал чайлаглаптайн турган. Чоокта чаа оон ортун аптап, арылган. Ам олап машиа-даа чөрүп турар. Орукту Оор-

ӨНҮКТЕРНИҢ БАЙЫРЛАЛЫ

Литва ССР-ниң литература болгаш уран чүдү хүнери Россия Федерациясында, Москва дөңгө эртеринде эртелгү чарыштын «Летуа» дээр академиктиң суралгы ансамбл, «Нерия» деп хөгжүм ансамбл болгаш бөдүк чуркучулар, чөгөлчүлөр, театр болгаш кино ажилдакчыларында чедип келген. Делегация Литваның Коммунисттик партиясынын Төл Комитетинин секретары А. С. Баруаскас баштап чоруду.

Литва ССР-ниң литература болгаш уран чүдү хүнери Россия Федерациясында, Москва дөңгө эртеринде эртелгү чарыштын «Летуа» дээр академиктиң суралгы ансамбл, «Нерия» деп хөгжүм ансамбл болгаш бөдүк чуркучулар, чөгөлчүлөр, театр болгаш кино ажилдакчыларында чедип келген. Делегация Литваның Коммунисттик партиясынын Төл Комитетинин секретары А. С. Баруаскас баштап чоруду.

Литва ССР-ниң литература болгаш уран чүдү хүнери Россия Федерациясында, Москва дөңгө эртеринде эртелгү чарыштын «Летуа» дээр академиктиң суралгы ансамбл, «Нерия» деп хөгжүм ансамбл болгаш бөдүк чуркучулар, чөгөлчүлөр, театр болгаш кино ажилдакчыларында чедип келген. Делегация Литваның Коммунисттик партиясынын Төл Комитетинин секретары А. С. Баруаскас баштап чоруду.

Литва ССР-ниң литература болгаш уран чүдү хүнери Россия Федерациясында, Москва дөңгө эртеринде эртелгү чарыштын «Летуа» дээр академиктиң суралгы ансамбл, «Нерия» деп хөгжүм ансамбл болгаш бөдүк чуркучулар, чөгөлчүлөр, театр болгаш кино ажилдакчыларында чедип келген. Делегация Литваның Коммунисттик партиясынын Төл Комитетинин секретары А. С. Баруаскас баштап чоруду.

ЧЕЧЕКТЕР-БИЛЕ УТКААН

Литва ССР-ниң литература болгаш уран чүдү хүнери ам Уралаа келген. Свердловск хоорайда келген литва өнүктүктери хоорайдык чурттакчылар чылды-биле уткаан. Аэропортка амырлар келгендер, чөкчөмүштор, чуркучулар, чөгөлчүлөр, композиторлар, партия, совет болгаш комсомол органдарынын ажилдакчылары чылды келген. Аэропорттун багынын кыргына ССР-ниң, РСФСР-ниң болгаш Литва ССР-ниң туктары холбөнгөй турган. Анаа итинги баз болгаш, Свердловск областкомунуң дарганын ораалкычы Г. Ф. Важенниң орталыгы допчу чүвө чугулааш, мынча дөң.

Литва делегацияның баштын, Литов ССР-ниң Министрлер Чөвүлениң Дарганын ораалкычы Л. Ю. Диржинскайтисе Пилонетте хары эсе өт, чүвө чугулааш. Уралкылар эки хуула алганы дээр өөрүп четишкен ои илестерек, мынча дөң: — Литва культураның чедишчилерин бистер бо хоорайга улау өөрүшкү-биле көргүсө бис.

Литва делегацияның баштын, Литов ССР-ниң Министрлер Чөвүлениң Дарганын ораалкычы Л. Ю. Диржинскайтисе Пилонетте хары эсе өт, чүвө чугулааш. Уралкылар эки хуула алганы дээр өөрүп четишкен ои илестерек, мынча дөң: — Литва культураның чедишчилерин бистер бо хоорайга улау өөрүшкү-биле көргүсө бис.

Литва делегацияның баштын, Литов ССР-ниң Министрлер Чөвүлениң Дарганын ораалкычы Л. Ю. Диржинскайтисе Пилонетте хары эсе өт, чүвө чугулааш. Уралкылар эки хуула алганы дээр өөрүп четишкен ои илестерек, мынча дөң: — Литва культураның чедишчилерин бистер бо хоорайга улау өөрүшкү-биле көргүсө бис.

